

HISTORICKÁ
DETEKTIVKA

BEDŘICH
BŘEZINA

SMRT
ZA KLÁŠTERNÍ ZDÍ

SMRT
ZA KLÁŠTERNÍ ZDÍ

Všechna práva vyhrazena.

*Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Copyright © Bedřich Březina, 2023

Illustrations © Bedřich Březina, 2023

Cover © Daniel Pocar, 2023

© DOBROVSKÝ s.r.o., 2023

ISBN 978-80-277-3835-9 (pdf)

**BEDŘICH
BŘEZINA**

**SMRT
ZA KLÁŠTERNÍ ZDÍ**

VENDETA

Původně měla tahle kniha začít větou „Nikdy jsem si nemyslel, že budu tento příběh někomu vyprávět“. Ale nezačne, protože by to nebyla pravda. Já neumím udržet tajemství – v tom to je! Hned jak se staly ty hrozné věci, přesně v té chvíli jsem věděl, že se někomu svěřit musím. Ne kvůli svědomí, to mě netrápí. Jsem přesvědčený, že jsem neudělal nic hrozného. Přesto si myslím, že pokud své vzpomínky sepišu teď, když už jsem starý a brzy budu smlouvat se svatým Petrem, že se mi ten poslední čas na Zemi bude trávit lehčeji.

A víte, kdy jsem se tak rozhodl? Když jsem si přečetl ten článek v novinách, malý nenápadný sloupeček v levém dolním rohu. Stálo tam, že se propadla hrobka rodiny barona Adolfa Leonhardi a že ji nechali zavézt. Pro někoho nezajímavá zpráva – spíš kuriozita. Mně to však znělo jako poselství z onoho světa. O tom, že boj mezi dobrem a zlem nekončí, ani když nad vámi navrší dva metry hlíny.

A víte, co s tou knihou udělám, až ji dopíšu? Dobře ji schovám. Třeba do sklepa nebo na půdu. Věřím totiž, že i neživé věci mají svou vůli. Ať si ta kniha sama rozhodne, jestli ji má někdo najít, nebo zda její příběh zůstane před lidmi navždy ukrytý.

Psal se rok 1917 a mně bylo pětatřicet. Dnes, když si vybavuji všechny ty události, připadám si jako archeolog, který vykopal hliněnou vázu. Čistí ji, oprašuje a rozplývá se nad tím, jak je nádherná, přestože je celá popraskaná, bez glazury, špinavá a olezlá.

Živil jsem se prací pro jedny noviny. Takže jsem měl celkem slušné a seriózní zaměstnání. Jenže pak jsem narazil. Mám už takovou povahu – šťourám do věcí, do kterých bych neměl.

Ono je to totiž pořád stejné, dneska i tehdy. Pořád to stojí za houby. A nikdo s tím nic nenadělá, jak psal i Cervantes.

Možná, že je jiná doba, ale nikdy se nic nezmění, to můžu odpřisáhnout. Jen jedny gaunery nahradili druzí. Nechci psát o politice, ta mě nezajímá. Ale rád bych zmínil cenzuru. Právě ta může za to, že mě vykopli od novin. Tehdy nám tvrdili, že nic takového v Rakousku-Uhersku není, že máme jen „institut odpovědného redaktora“. Klidně jste si mohli psát, co chcete, ale pak jste za to byli náležitě potrestáni. Kvůli onomu „institutu“ (a jednomu pitomému článku) jsem přišel o místo a o iluze, že Země je dobrým místem k životu.

Co jsem provedl tak strašného? Vytáhl jsem na světlo letitý případ, který se někdo snažil zamést pod koberec.

Článek se týkal řádu barnabitek z kláštera svatého Benedikta. Zbláznila se tam jedna z jeptišek, sestra Rozálie, na jejímž těle byly nalezeny podlitiny. Tehdy měla být ustavena komise, která by prošetřila, co se v klášteře děje a jak je tam s řádovými sestrami zacházeno. Existovalo podezření, že klášter funguje jako vězení a sestry jsou tam mučeny.

Jenže nakonec dopadlo všechno tak, jak se na klerikální zemi sluší. Žádná komise nevznikla, všechno se ututlalo a vyšumělo do ztracena.

A já, blbec, ten případ znovu vytáhl na světlo. Není divu, že jsem pak nesl následky. Vykopli mě a já tak dostal příležitost většinu času proležet ve svém malém bytě a sebelítost utápět v chlastu.

Pak se ale stalo něco nečekaného a podivného. Kdosi mi zaklepal na oprýskané dveře. Ke mně ale nikdo nechodí. Myslím, že jsem tehdy ani neřekl „Dále!“, tak moc mě to ťukání zaskočilo.

Do místnosti vešel muž ve věku kolem šedesáti, sedmdesáti. Vysoký, s pěstěným knírkem a s kloboukem, který vůbec nesundal, jak bývá slušným zvykem. Rozhlédl se po mém příbytku, jako by se díval do latríny. Pak zabodl pohled do mě, jako do něčeho, co v té latríně hledal.

„Jsem hrabě Evžen Černín,“ řekl a hned se odmlčel. Snad váhal, jestli vůbec pokračovat. „Přišel jsem... ehm... kvůli jisté obchodní záležitosti, ale... asi to nechám najindy. Nevypadáte zrovna... ve formě.“

Zmínka o obchodní záležitosti mě postavila na nohy. Vrávoravě jsem se zvedl a řekl:

„Jestli si myslíte, že jsem opilý, tak nejsem. Teda ne dost.“

Najednou jsem v něm spatřil anděla, co mě přišel zachránit.

„Klidně můžete mluvit,“ řekl jsem. Byl jsem odhodlán nepustit ho ven dřív, než vyklopí, čeho se ta obchodní záležitost týká. Přisunul jsem k němu židli a sám si sedl tak, abych mu zatarasil únikovou cestu. Visel jsem mu na rtech a zároveň doufal, že to není nějaké blouznění nebo delirium tremens a že je ten hrabě skutečný.

„Přišel jsem k vám kvůli jedné citlivé a choulostivé záležitosti. Raději bych si s vámi ale popovídal, až úplně vystřízlivíte.“

Poplašeně jsem zamrkal a vyskočil ze židle.

„Udělám kávu, ta mě vždycky postaví na nohy. A pak si promluvíme.“

Přihodil jsem polínko do kamen a na plotnu postavil čajník.

Žádná nekonečnost nebyla tak dlouhá jako chvíle, kdy jsme čekali, než se začne vařit voda.

Hrabě se na židli vrtěl a nervózně poklepával holí se slonovinovou rukojetí. Mlčel a knír mu poskakoval.

„Hezký klobouk,“ řekl jsem, protože ten trumbera ho měl pořádkem na hlavě. Jako by nebyl na návštěvě, ale v nádražní čekárně.

Stejně ho nesundal.

Jeho přezíravý výraz mě vytáčel, ale zvědavost byla silnější než hrdost. Tu jsem si z finančních důvodů nemohl dovolit.

Začal jsem srkat ze šálku horkou kávu a pobídl ho:

„Tak povídejte.“

Ostře se na mě podíval a vyhrkl:

„Chci si vás najmout jako soukromého detektiva.“

Chvilí jsem na něj zíral a pak vyprskl smíchy.

„Detektiva? Děláte si legraci? Já jsem... teda byl jsem novinář. Asi jste si spletl adresu.“

Hrabě se nespokojeně zavrtěl na židli a nafoukl tváře.

„Jmenujete se Friedrich Birkenwald?“

Přikývl jsem.

„Pak jsem tady správně. Ale můžu přijít jindy,“ řekl a štítivě cvrnkl nehtem do svého šálku. „Až se trochu vyspíte.“

„Nepotřebuji spát,“ řekl jsem. „Raději mi povězte, o co jde.“

„Četl jsem vaše novinové sloupky. Hlavně tu reportáž o barnabítkách, kvůli které vás... kvůli které teď máte potíže. Doneslo se mi, že jste bez práce. Chtěl bych vám pomoci.“

„Žádnou pomoc nepotřebuji!“ vypadlo ze mě. Ani nevím, co to do mě vjelo, snad to bylo tím alkoholem, ale najednou mi ten nadutec lezl na nervy.

Sáhl do náprsní kapsy a položil na stůl svazek bankovek.

„Tohle je jen záloha. Dostanete třikrát tolik, pokud zjistíte, co se stalo s jistou osobou.“

Snažil jsem se na stůl nedívat. Ta hromada peněz ale můj zrak neustále přitahovala, jako by to byl ženský zadek.

„O co by mělo jít?“ zeptal jsem se a prohlížel si špínu za nehty.

Asi jsem se ušklíbl, protože hned dodal:

„Nejde o žádné milostné pletky. Dělal jsem opatrovníka jisté dívky. Byla to dcera mého přítele, který předčasně zemřel. Ta dívka se jmenovala Ludvika Leonhardi. Zemřela v klášteře, bylo jí pouhých dvaadvacet let. Řekli mi, že zemřela na tuberkulózu, ale já bych si to rád ověřil.“

Skočil jsem mu do řeči. „Takže vy si myslíte, že když jsem napsal ten článek o barnabítkách, jsem nějaký expert přes ženské kláštery. Já ale, milý pane, kvůli tomu přišel o všechno! Podle mých nadřízených jsem nepřístojně útočil na církve a vy teď po mně chcete, abych do toho šel znovu? Nebudou se se mnou vůbec bavit. Ani mi neotevrou dveře.“

„Ale otevřou. Budete vystupovat jako můj sekretář. Mám pro vás pověřovací listinu. Moje postavení a mé peníze by vám měly otevřít každé dveře. Poslal jsem klášteru dost velkou částku na to, aby...“

„Tak proč si to tam neověříte sám?“

„Pochopte, že já... že v mém postavení...“

„O který klášter se jedná? Doufám, že ne o svatého Benedikta?“

„Ne, je to klášter benediktinek svatého Gabriela na Smíchově.“

„Ten neznám,“ řekl jsem.

„Podívejte se tam prosím a zjistěte, za jakých okolností ta dívka zemřela.“

„A proč se vlastně neobrátíte na policii?“ zeptal jsem se. Podíval se na mě jako na hlupáka a místo odpovědi jen zvedl obočí.

Pochopil jsem okamžitě. Má otázka byla opravdu hloupá. V Rakousku-Uhersku byla církev součástí státní moci a císař ji pokládal za stabilní pilíř monarchie. Francouzská revoluce byla odstrašujícím příkladem, takže každé zpochybnění římskokatolické církve bylo tvrdě trestáno.

„Popravdě řečeno nevím, jestli si mám tímhle přidělovat problémy. Už jich mám víc než dost,“ řekl jsem pochybovačně.

„Ten problém s penězi ale smáznete,“ řekl hrabě a na stůl, vedle hromádky peněz, položil listiny s černínskou pečetí.

„Zde je opis rozhodnutí o opatrovnictví a plná moc k tomu, abyste mohl vystupovat mým jménem.“

Pak ke mně přisunul fotografii.

„To je Ludvika,“ řekl a já se podíval do tváře dívky s plachým úsměvem a velikýma očima. Vzal jsem fotografii do ruky a hrabě se pousmál.

„Krásná dívka, že?“

Neřekl jsem nic, ale nádherou a smutným úsměvem té dívky jsem byl zasažen.

„Co se stalo s jejími rodiči?“ zeptal jsem se, aniž bych se od těch očí odtrhl.

„To je smutná historie. Celá její rodina byla doslova smetena neblahými událostmi. Nejprve zemřela její starší sestra. Když odešla její matka, bylo jí pouhých deset let. Otec pak přišel o všechny peníze a v naprosté chudobě také zemřel.“

„To je hrozné...“

„Nejhorší je, že si ten strašný osud zavinili sami. Tedy, lépe řečeno, zavinil ho baron Leonhardi, Ludvičin otec...“

Pohlédl jsem na něj překvapeně.

„Jak zavinil?“

„Svým jednáním. Víte, že každý můžeme změnit vlastní úděl? Leonhardi vyvolal síly, kterým nebyl schopný vzdorovat. Vzal do ruky přesně ten kámen, který na svazích strhává laviny.“

Chvilí jsem na něj jen zíral, protože jsem nerozuměl tomu, co říkal. Jedno jsem ale věděl – ten případ vezmu. Rozhodly peníze, ale i ta okouzlující tvář na fotografii.

„V klášteře se stavím,“ řekl jsem, „a pokusím se zjistit co nejvíce. Ale velké naděje si nedělejte. Kláštery jsou velmi uzavřené komunity, informace se tam získávají obtížně.“

„Právě proto jsem přišel za vámi. Podle toho článku jsem poznal, že se nebojíte.“

Povzdechl jsem si, protože jsem tušil, že mě čeká nehezka práce. Za klášterními zdmi se často odehrávají ošklivé věci, které se vymykají kontrole státu i veřejnosti. A ti, kteří tam byli zavření, byli odkázáni na libovůli svých představených. A nikdo s tím nemohl nic udělat. Já už vůbec ne.

Asi byl vysoký tlak vzduchu, protože se mi ztěžka dýchalo a srdce se mi chvělo jak při slabé arytmmii. Ploužil jsem se vzhůru Karlovou ulicí. Minul jsem klášter Sacré Coeur a napravo se zvedla dlouhá a vysoká klášterní zeď.

Musel jsem být už blízko, ale klášter svatého Gabriela pořád nebyl vidět. Pak se ale zeď stočila do mírné zatáčky a klášter se náhle vynořil jako přízrak.

Dvě věže kostela Zvěstování Panny Marie se tyčily tak vysoko, že jste se museli pořádně zaklonit, abyste spatřili jejich špičky. Půlkruh apsidy lemovala pseudorománská okna a nad vchodem byla obrovská pozlacená socha archanděla Gabriela. Držel meč a tvářil se jako rytíř pomsty.

Na kostel navazovala mohutná budova kláštera – strohá a temná jako středověké vězení. Fasádu zdobily pásy lícových cihel těžko definovatelné barvy – asi jako když původně žlutá cihla spadne do šedohnědého bahna. Z tohoto bahna pak vystupovala okna s nelomenými oblouky. Malá okna jako u kasemat, aby do nich nebylo vidět z protějších domů. Navíc byla ještě překryta dřevěným mřížovým.

V klášterní zdi byla doširoka otevřená kovaná brána. Měl jsem štěstí. Kostel náležející ke klášteru býval v čase bohoslužeb

otevřený veřejnosti. Vystoupal jsem po schodech až k portálu, nad kterým visel Kristův monogram – chló.

Vešel jsem dovnitř a to, co jsem tam spatřil, mě udivilo. Interiér kostela byl naprosto odlišný od vnějšku kláštera i od všeho, co jsem kdy viděl. Dokonce to tam ani nevypadalo jako v kostele. Zatímco exteriér byl šedivý a přísný, interiér byl plný barev a podobal se spíš hrobce faraona než katolickému svatostánku.

Na zdech byly namalovány symboly a postavy v pozicích, jaké jsem viděl na obrázcích z Egypta. Znázorňovaly palmy, pyramidy, vlnovky, obrázky sokolů a hvězd, tak jak bývají zpodobněny v chrámech v Luxoru či Karnaku.

V presbytáři stál kněz otočený zády k lidem. Liturgii odříkával v latině, jako by mu vůbec nevadilo, že skoro nikdo z přítomných nerozumí ani slovo.

Stál mezi dvěma dřevěnými sloupy, které byly spojené masivním příčným trámem. Vzhledem k tomu, že sloupy nic nepodpíraly, působily jako divadelní kulisa. Ze stropu nad kněžištěm se spouštěl obří lustr vyrobený ze tří mosazných obručí. Pod ním stála pozlacená socha archanděla Gabriela, zvláštního božího posla. Byl to on, kdo Marii oznámil, že bůh vystříkl své božské sémě do jejího lůna. A byl to opět on, kdo nadiktoval Mohamedovi text koránu. Anděl, který spojuje nespojitelné.

Chtěl jsem z kostela odejít, když vtom jsem uslyšel z kruchty přímo nad mojí hlavou temný zvuk varhan. A z chóru, který tu byl v oddělené místnosti, aby do něj nikdo z návštěvníků neviděl, se ozval sbor řeholnic. Najednou mi došlo, proč je kostel plný lidí, i když se od nich kněz odvrací a ještě si něco blábolí nesrozumitelnou řečí. Zcela jistě to byl tenhle andělský zpěv, za kterým ti lidé přišli.

Z kostela jsem se dokázal dostat, až když zpěv utichl. Zvedl jsem se z lavice a vyšel ven, abych našel vchod do kláštera. Byl hned vedle kostela. Zabušil jsem na vrata. Otevřelo se malé okénko a v něm se objevila kulatá tvář jeptišky ve středních letech.

„Was willst du?“ vyhrkla na mě německy.

„Jsem zde v zastoupení hraběte Evžena Černína. Před časem tady zemřela jeho chráněnka, Ludvika Leonhardi. Hrabě mě požádal, abych zjistil podrobnosti o její smrti...“

„Toto je klášter, sehr geehrter Herr, nikoliv informační kancelář,“ vyštěkla a přibouchla okénko.

Znovu jsem zabušil na vrata a ona opět vykoukla.

„Řekla jsem vám snad...“

„Vy mi nerozumíte, milá dámo. Jsem zde kvůli vyšetřování smrti mladé dívky. Okamžitě mi zavolejte matku představenou!“

Jeptiška si mě zlostně prohlížela a pak zavrčela, ať chvíli počkám.

Ta chvíle trvala nejmíň hodinu. Pak se vrata otevřela, ale místo abych byl pozván dál, vyšla ven matka představená.

Na sobě měla stejný řeholní hábit jako jeptiška z fortny, na krku jí však visel pektorál – zlatý kříž, který byl znakem abatýše.

„Vy jste představená kláštera?“ zeptal jsem se.

„Jmenuji se Adelgundis Berlinghoff a jsem Mutter Oberin tohoto svatého příbytku. Co chcete?“

„Mé jméno je Friedrich Birkenwald a toto je potvrzení od hraběte Černína, že ho můžu zastupovat v jeho záležitostech,“ ukázal jsem listinu s hraběcí pečeti. „Jsem zde proto, abych se dozvěděl něco o smrti jeho chráněnkyně Ludviky Leonhardi.“

„Ludviky? Aha, vy myslíte sestru, která přijala řádové jméno Petronella. Ale tomu nerozumím, pan hrabě od nás už všechny informace dostal. Lituji, ale jiné nemám.“

„Ale... ale to byla jen informace o její smrti. On by chtěl znát podrobnosti...“

„Ráda bych vás upozornila, mladý muži, že hrabě Černín zde nemá žádné pravomoci. Toto je svatá půda a jako taková nepodléhá světské vrchnosti.“

„Já tady ale nejsem jako zástupce světské moci,“ vzdychl jsem. „Zastupuji osobu, kterou velmi rmoutí ztráta blízkého člověka. Hrabě byl Ludvičin opatrovník a jeho srdci byla tedy velmi drahá...“

Abatýše se zamračila a skočila mi do řeči.

„Klášterní lékař jasně stanovil příčinu úmrtí a zpravil o tom příslušné orgány i hraběte Černína.“

„A právě v tom spatřuje pan hrabě rozpor. Ve zprávě se píše, že zemřela na akutní plicní onemocnění, konkrétně na tuberkulózu. Ta se ale rozhodně nedá definovat jako akutní nemoc, naopak je spíš chronická, navíc silně infekční. V případě tuberkulózy měla Ludvika klášter opustit a měla být dopravena do sanatoria.“

Abatyše se na mě podívala jako na blázna.

„Ale sestra Petronella přece byla pod přísnou klauzurou. Ona nesměla opustit klášter.“

„Ani v případě závažného onemocnění?“

„Neexistuje žádný důvod k opuštění kláštera!“

„Žertujete?“

„To nemívám ve zvyku.“

„Ale ona potřebovala léčbu.“

„Také ji dostala. Máme zde skvělou lékařku a zahradu plnou bylin...“

„Vy léčíte souchotě bylinami?“

„A vroucí modlitbou.“

„Nežijeme přece ve středověku! Za její smrt nesete odpovědnost!“

„Smrt je vůlí našeho Pána. On sám nás svou smrtí vykoupil a Petronella úmrtím vykoupila vlastní hříchy i hříchy své rodiny. Cenou za hřích je smrt, ale darem boží milosti je život věčný v Ježíši Kristu, našem Pánovi.“

„Můžu vidět její celu?“ zeptal jsem se, ale ona zavrtěla hlavou.

„Keineswegs! Do kláštera žádný muž nesmí! Nikdo nesmí dovnitř a žádná z chórových panen nesmí ven.“

„Pokud se nepřesvědčím, že Ludvika nezemřela cizím zaviněním, najdete všechna má podezření v novinách. To pro váš řád nebude nejlepší vizitka.“

„Nejsme hokynářství, abychom se starali o reklamu. Pravidla našeho řádu žádné návštěvy neumožňují. Navíc nad naším klášterem drží patronát klášter v Emauzích. Pouze jeho opat může

rozhodnout o výjimce z pravidel. Tou však bývá pouze návštěva kněze kvůli poslednímu pomazání sester, které jsou na konci své pozemské pouti.“

„Dobře, obrátím se tedy na opata,“ řekl jsem, otočil se a pospíchal pryč. Když jsem se ocitl zpátky na ulici a krácel dolů směrem k Vltavě, spadla ze mě tíseň. Tíseň těžká jak balvan, který musí řeholnice vláčet den za dnem. Ten klášter mi naháněl hrůzu. Měl jsem pocit, že ukrývá něco, co přináší jen smutek a neštěstí.

Jako člověk, který dělal pro noviny, jsem měl pořád ještě přístup do archivů, kde se shromažďuje veškerý tisk. Mohl jsem si tak zjistit něco o Emauzském klášteře, a hlavně o svatém Gabrielu.

Jenže něco tu nehrálo!

Rakouské císařství bylo klerikální monarchie, to snad ani nemusím zdůrazňovat. A je jasné, že tisk tehdy dával přednost zprávám z křesťanské komunity. Noviny se jimi hemžily tak, až to bylo otravné. Ale o klášteře svatého Gabriela nikde ani zmínka. Až na jednu krátkou zprávičku, v níž si nějaký čtenář stěžoval, že teď, když se v době války většina klášterů věnuje ošetřování raněných vojáků, zrovna tenhle zůstává pořád uzavřený. To bylo všechno, jinak jako by klášter ani neexistoval. Byla to mohutná budova na rozsáhlém pozemku, přesto zdánlivě neviditelná. Klášter schovaný ve smíchovské zástavbě, uzavřený sám do sebe, nepodávající o sobě žádné zprávy.

O klášteřu v Emauzích jsem pár informací našel.

Nejpodivnější bylo místo, na kterém byl postaven. Kdysi tam byl posvátný háj – malý lesík plný lidských ostatků. Bylo to obětiště slovanské bohyně smrti Morany. Proto se tomu místu doposud říká také Na Moráni či Moráň.

Dnes je to úkryt mnichů na útěku. Nevím, jestli vás to bude zajímat, ale pro náš příběh je docela důležité, proč ti mniši utekli právě sem.

V časopise *Ostara* jsem našel článek, v němž byla citována papežská encyklika *Etsi Multa* z roku 1873. Za největší nepřátele církve tam papež Lev XIII. označil svobodné zednáře:

„Svobodné zednářství pozvedá drze svoji hlavu a jeho troufalost nezná mezí. Ať se však nikdo nedá oklamat předstíranou počestností. Všichni jeho přívrženci jsou vzájemně spjati ničemným spříseženstvím a společnými tajnými cíli a jeden druhého podporují k páchání zla.“

Svobodní zednáři prý nejprve vyprovokovali francouzskou revoluci a pak v německých zemích zvedli vlnu nenávisti ke katolíkům. Protestant Bismarck se údajně nechal zednáři zmanipulovat a útočil na katolické řády.

Z kláštera u Beuronu vyhnal kongregaci sv. Martina, jehož členům poskytl útočiště v roce 1880 pražský arcibiskup Bedřich Schwarzenberg.

Nabídl jim, aby se před církevní válkou ukryli právě do kláštera v Emauzích.

Pražský kardinál tedy ochránil benediktiny z Beuronu před Bismarckem a svobodnými zednáři, na oplátku od nich požadoval ochranu starých pořádků v rakouském mocnářství.

Na dveře kláštera v Emauzích jsem zaklepal v úterý, kolem třetí. Byl jsem vlídně uvítán usměvavým mnichem. Řekl jsem mu, že bych rád mluvil s představeným kláštera. Mnich mě zavedl do místnosti pro návštěvníky, kde mě zanechal.

Během chvíle se objevil opat kláštera; představil se jako Alban Schachlerter. Působil dost nadutě, když jsem se ale označil za novináře, přemohl se a z tváře vyždímal úsměv. Jakmile jsem se zmínil o Ludvice neboli řádové sestře Petronelle, koutky úst mu zase spadly.

„Vzpomínám si,“ řekl suše. „To byla ta milá dívenka, co zemřela na souchotě. Velmi smutný případ.“

„Jsem zde v zastoupení hraběte Černína, kterého osud té dívky velmi zajímá. Mám mu podat více informací o skonu děvčete, kterému dělal opatrovníka.“

„Vše je napsáno v úmrtním listu.“

„Ten je ale příliš stručný. Je v něm zmíněna nakažlivá choroba, která má obvykle pomalý průběh, v případě Ludviky však byla smrt rychlá.“

„Ano, cesty Páně jsou nevyzpytatelné.“

„Je to opravdu podivné. Zaráží mě, že jste sestru Petronellu nepřevezli do některého ze specializovaných sanatorií. Tam by se jí přece dostalo mnohem lepší péče.“

„Ale v klášteře o ni bylo postaráno dobře. Bohužel vývoj nemoci byl příliš rychlý a nebylo možné ji zachránit. Smrt ale, milý pane, není žádné neštěstí. Petronella se dostala do náruče všemohoucího.“

„Můžu vidět celu, v níž zemřela?“

„Kláster se řídí přísnými pravidly svatého Benedikta, kromě zdejších mnichů nesmí nikdo vstoupit do vnitřní klauzury.“

„Já bych ale chtěl ujistit hraběte Černína, že smrt Ludviky nastala přesně tak, jak je popsáno v úmrtním listě.“

„A v čem vám pomůže návštěva její cely?“

„Zcela jistě to hraběte přesvědčí, že vyšetřování vedu svědomitě a nepodcenil jsem žádnou okolnost. Musím pátrat všude, aby celý případ, jestli to můžu takhle nazvat, mohl být uzavřen s tím, že mladá baronka... promiňte, sestra Petronella, skutečně zemřela na akutní plicní chorobu.“

„Já ale pořád nechápu, v čem by vám návštěva...“

„Řeknu to tedy na rovinu. Černín mi nabídl jistý obnos a já musím vykázat nějakou činnost. Musím provést pátrání, abych tento obnos mohl vyúčtovat. Jde jen o formalitu. Nikdo vás neobviňuje ze smrti Ludviky. Já sám bych to rád uzavřel co nejrychleji, ale bez vaší pomoci to nepůjde. Pojdme to tedy dotáhnout společně a já slibuji, že se pan hrabě ani nikdo jiný už dál nebude ptát, proč Ludvika zemřela tak mladá.“

Opat si povzdychl.

„Kontemplace sester nesmí být narušována. Obzvlášť mladými muži. Uvědomte si, že jde o nevěsty Ježíše Krista.“

„Co kdybych klášter navštívil v době modliteb? Sestry budou v kostele a já tím pádem nebudu nikoho rušit.“

Opat vrtěl hlavou.

„To je nepřípustné!“

„Jak ale zabránit hraběti, aby kladl otázky? Nezapomínejte, že je taky mecenášem vašeho kláštera. Uzavřít ten případ je naším společným zájmem.“

„Jak to myslíte? Co je mým zájmem?“

„Od hraběte máme peníze oba. A na smrti Ludviky je opravdu něco divného...“

„Vypadněte!“

„Ale...“

„Bratře Šimone, vyvedte pána ven.“

Za mými zády se jako stín objevil další benediktin. Pokynul mi, abych ho následoval.

Tak tohle nevyšlo, říkal jsem si v duchu.

Benediktin mě svou rychlou chůzí doslova tlačil dlouhou chodbou ven.

Nestačil jsem si ani prohlédnout její podivnou výzdobu. Byla stejná jako v kostele Zvěstování Panny Marie, ve stylu egyptské hrobky. Na stěnách byly starověké symboly malované v pestrých barvách, a dokonce i egyptské hieroglyfy. Pak se ale přede mnou objevila freska ještě podivnější než všechno ostatní kolem. Byl na ní Josef, který navlékal Marii zásnubní prsten (nebo to byl Ježíš s Magdalenou?). Před nimi stál kněz, žehnal jim, a z hlavy mu vyrůstaly rohy (to tedy bylo zvláštní!). Jako by ti dva novomanželé dostávali požehnání od ďábla!

Mnich si všiml mého údivu. Na tváři se mu mihl pobavený úsměv.

„To je beuronské umění,“ řekl, jako by se tím všechno vysvětlovalo.

Dál mě před sebou hnal tou pohanskou svatyní a zastavil, až když jsme byli už jen kousek od fortny a východu z kláštera.

Rozhlédl se, jako by se chtěl ujistit, že zde neposlouchají ještě další uši.

„Přijďte ke Gabrielovi zítra ráno, při ranních chválách, to budou sestry v kostele.“

„V kolik?“ zeptal jsem se a mnich vytáhl obočí.

„V šest.“

Pak se otočil a odkráčel zpátky, do nitra egyptské hrobky.

Když jsem se ráno přiblížil ke klášteru, už z dálky jsem slyšel varhany a takřka andělský zpěv.

V kované bráně na mě čekal benediktin. Byl zahalený do kukuly, takže mu nebyl vidět obličej, když ale promluvil, poznal jsem ho.

„Máte zpoždění,“ řekl a podal mi stejný hábit, jaký měl na sobě. „Tohle si hodte přes sebe.“

Pak vyběhl po schodech a dal se doleva ke vchodu do kláštera. Zabušil na vrata a malé okénko fortny se otevřelo. Benediktin na ženu za okénkem kývl a ta nás pustila dovnitř.

„Laudetur Jesus Christus,“ řekl a jeptiška odpověděla: „Až na věky.“

„Sestro Wilhelmino, vedu tady bratra... bratra Marka, aby se potěšil beuronským uměním v ateliéru výšivek.“

„Ale vedoucí ateliéru, sestra Lioba, je na ranních chválách, a tak...“

„To je v pořádku. Bratr se spokojí s prohlídkou bez výkladu.“

„Ale většina parament byla minulý týden odeslána do kláštera Monte Casino...“

„Krása beuronského umění je patrná i na menších kusech, že bratře?“

Vzmohl jsem se jen na pokývnutí a mnich už mě strkal z vrát-nice do chodby.

„Musíme si pospíšet,“ zašeptal, „než nad tím začne přemýšlet.“

Ocitli jsme se ve schodišťové hale. Les sloupů zde podpíral románské oblouky jak v córdobské mešitě.

„Můžu vidět celu, kde zemřela?“

„Jistě. Pojdte za mnou.“

Vyšli jsme po schodech a pak jsme se táhlou chodbou dostali ke dveřím, které benediktin otevřel.

Za nimi byla celkem prostorná, ale jednoduše zařízená cela, kde byl jen stůl se židlí, klekátko, úzká skříň a postel. Ludviku nepřipomínala žádná osobní věc. Samozřejmě jsem věděl, že při vstupu do kláštera musí každá novicka složit slib chudoby a vzdát se majetku, ale nezvyklá strohost místnosti mě přesto zarážela.

Kromě bible zde nebyla žádná kniha, obrázek, fotografie, nebo třeba jen vázička pro radost.

Jediné, co tu strohost narušovalo, byly dvě vzájemně propo- jené kružnice naškrábané na zdi.

„To je její práce?“ zeptal jsem se a on přikývl.

„Co to znamená?“

„Myslím, že jsem něco podobného viděl ve zdejší malíř- ském ateliéru. V posledních týdnech tam Petronella pracovala.“

„Můžu se do něj podívat?“

Mnich nervózně vytáhl kapesní hodinky a zkontroloval čas.

„Tak tedy pojďme rychle,“ řekl a vyšel z cely.

Proběhli jsme chodbou a vešli do obrovského prostoru refek- táře. Kromě dřevěného stropu bylo všechno pomalováno egypt- skými obrazci, palmami, pyramidami, sokoly – symboly boha Hóra – a anděli, kteří vypadali jako egyptské božstvo. Působilo to téměř rouhačským dojmem.

„To je zvláštní výzdoba,“ podivil jsem se a benediktin řekl:

„Klášter je vyzdoben podle beuronského kánonu. Vděčíme za něj bratru Lenzovi. Celé roky se zabýval egyptským uměním a vyvinul systém malby, do které je zašifovaná hluboká symbo- lika. Přiznám se, že nerozumím úplně všemu. V malbě je hodně

odkazů na posvátnou geometrii a metafyziku. Dá se říct, že každá čára má svůj skrytý význam. Třeba támhle ty spirály – to je symbol věčnosti. A tyhle vlnovky zase představují vodu a její důležitost pro vznik života.“

Procházeli jsme kolem dlouhých jídelních stolů, které lemovaly obě strany sálu. Vtom jsem si všiml symbolu, vyrytého na desce stolu.

„Podívejte,“ upozornil jsem na to mnicha. „Zase ty dvě kružnice.“

„Tady... tady myslím usedala ke stolu sestra Petronella,“ řekl a zaraženě si obrázek prohlížel. Pak sebou ale trhl a pospíchal vpřed.

Z refektáře jsme vyšli do chodby v severním křídle a vešli do dalšího sálu.

„Tohle je malířský ateliér svatého Lukáše,“ řekl benediktin a ukázal na obrovské okno, vysoké snad pět metrů. „Severní světlo je nejlepší, nezkresluje barvy.“

Přistoupili jsme k několika malířským stoličkám s pulpity. Ležely na nich listy evangeliáře s rozpracovanou kresbou postav.

Kresba byla velmi zvláštní. Papír pokrývalo množství kružnic a vzájemně propojených trojúhelníků. Z toho geometrického zmatku vyrůstaly dokonale symetrické postavy.

„To je hodně divná kreslířská metoda,“ řekl jsem a benediktin přikývl.

„Bratr Desiderius Lenz vycházel z biblického citátu, že bůh všechno uspořádal s mírou, počtem a váhou. Dva protnuté trojúhelníky symbolizují splynutí muže a ženy. Kolem trojúhelníků je kruh jako symbol počátku a konce života v nekonečnu. Vznikne tak hexagram Davidovy hvězdy. Podle Desideria tvoří centrum mužské postavy hrudník – jeho srdce. A střed ženské postavy je v jejím klíně. To je... ehm... Ten je, jestli si smím dovolit to přirovnání, motorem lásky. To, že se i při tak rozdílném uspořádání kruhy na hrudi muže a v klíně ženy protnou ve stejné výšce, považoval Desiderius za zázrak – za doklad božského stvoření muže a ženy.“

Zdálo se mi to příliš překombinované, ale benediktin pokračoval s výkladem:

„Beuronský kánon vychází z poznatků Egyptanů. Přišli například s tím, že délka středního prstu je v každém těle obsažena devatenáctkrát. Tělo postavy muselo být přesně čtyřikrát větší, než je hlava... Ale podívejte, už jsem našel, co jsme hledali.“

Ukázal na pergamen s kvašovou malbou.

„Tohle myslím nakreslila Petronella na zeď.“

Na malbě byly dvě protínající se kružnice. Jedna představovala stříbrný měsíc, druhá zlaté slunce. V jejich vejčitém průsečíku byla znázorněna Madona s dítětem.

„Co ten symbol znamená?“ zeptal jsem se.

„Přesně to nevím. Patrně jde o spojení dvou protikladných sil. Beuronská symbolika je někdy hodně složitá. Víte, západní umění chápe malbu jako emoci. Něco, čemu lze porozumět srdcem. Beuronská malba ale vychází ze starověkého učení. V těch časech používali malbu jako písmo, jako zašifrovaný vzkaz. Pokud to písmo neovládáte, nikdy poselství vzkazu nepochopíte. Egyptané věřili, že tajemství zašifrovaných textů hlídají sfingy...“

Náhle se otevřely dveře ateliéru a já i mnich jsme sebou úlekem trhli.

Lekla se i jeptiška, která chtěla vstoupit. Nikoho tady nečekala, a tak zůstala překvapeně stát mezi dveřmi.

Otočil jsem se k mnichovi a tiše řekl:

„Já myslel, že teď jsou všechny sestry na mši.“

„Bud' zdráva!“ řekl benediktin směrem k sestře a pak tiše ke mně:

„Sestra Domitilla je... poněkud problematická. Pravděpodobně má zákaz se setkávat s ostatními. Předpokládám, že sem přišla poklidit.“

„Až na věky,“ řekla sestra a nervózně se usmála.

Překvapeně si mě prohlížela, v jejích očích byla zvědavost. Já byl nervózní natolik, že jsem zrakem klouzal po ateliéru a hledal něco, čeho by se mé oči zachytily.

Mnich se jí zatím snažil vysvětlit, co tam vlastně děláme.

„Tady bratr...“

„Marek,“ napověděl jsem mu.

„Ano, bratr Marek obdivuje beuronskou knižní malbu, a tak...“

„Ále,“ mávla jeptiška lhostejně rukou, „mně je to jedno. Abatyše o tom ví?“

Dváře mnicha se zbarvily do temně rudé.

„Vím, že jsme jí to měli oznámit, ale nechtěl jsem ji rušit při ranní modlitbě. Pokud vás mohu požádat, neprozradte tento můj malý prohrěšek...“

„Já nic nepovím,“ řekla a zase se uchechtla. „I když nechápu, co je na lásce k umění tak choulostivého.“

„Sestro Domitillo, ukážete nám, na čem sestra Petronella na posledy pracovala?“ zeptal se mnich a jeptiška mávla na pulpit stojící v tmavém koutě daleko od okna.

„Kreslila tuhle loď. Nechápu ale, proč to po ní matka představená vůbec chtěla. Petronella totiž kreslit neuměla. Byla skvělá bylinkářka, ale kreslení? To jí opravdu nešlo.“

Naklonil jsem se nad pergamen a prohlédl si její výtvar. Obkreslovala list evangeliáře, na kterém byla egyptská loď. Nahoře, ve světelném kotouči, byli místo boha Ra dva vousatí starci, kteří drželi řetězy, poutající loď. U kormidla seděl muž s papežskou mitrou a před ním svůdná dívka. Na loď útočilo šest malých bárek přivázaných k mořské příšeře.

„Má ta kresba nějaký skrytý význam?“ zeptal jsem se jeptišky, ta ale jen pokrčila rameny. „To nevím. Ale řeknu vám, že to chudák holka musela překreslovat snad pětkrát. Abatyši se pořád něco nelíbilo. Říkala jí, že v těch malých lodičkách se plaví celá její rodina a že řetězy, kterými je pořád připoutaná k ďáblu, zpřetrhá.“

Benediktin vzal pergamen do ruky a řekl:

„Je to obraz boje církve s jejími největšími nepřáteli. Nahoře sedí Petr a Pavel. Drží loď, která veze krásnou pannu – to je církev. Na ni útočí šest lodiček, šest největších nepřátel. V první loďce je sfinga – symbol okultních tajemství. Nese nápis *Ratio*, tedy ‚rozum‘. Ten je překážkou víry.“